

DE KRACHT DER NATIONALITEITEN SOCIAAL-ECONOMISCHE POSITIE VAN BELGEN EN NIET-BELGEN IN VLAANDEREN

Hoofdstuk 14

Katrien Tratsaert

Tot nog toe was er weinig materiaal beschikbaar om de arbeidsmarktpositie van Belgen en niet-Belgen met elkaar te vergelijken. Het Datawarehouse Arbeidsmarktgegevens brengt hier verandering in en laat toe een aantal arbeidsmarktindicatoren en nationaliteit met elkaar in verband te brengen. Een eerste aspect betreft het verschil in sociaal-economische positie van Belgen en niet-Belgen in Vlaanderen.

In dit hoofdstuk wordt de sociaal-economische positie van Belgen en niet-Belgen met elkaar vergeleken. De gegevens hebben betrekking op de inwoners van het Vlaams Gewest op arbeidsleeftijd – 18 tot en met 64 jaar – die opgenomen zijn in het Datawarehouse Arbeidsmarktgegevens (DWH) op 30 juni 2000.¹ Om de Belgen en personen die niet de Belgische nationaliteit hebben met elkaar te vergelijken, werd de DWH-populatie van 18 tot en met 64 jaar gegroepeerd tot de groep van Belgen en acht categorieën van vreemde nationaliteiten: 1) de buurlanden Frankrijk, Duitsland, Nederland, Verenigd Koninkrijk en Luxemburg, 2) Zuid-Europese lidstaten met Spanje, Italië, Portugal en Griekenland, 3) de kandidaat-lidstaten in onderhandeling, namelijk Turkije, Bulgarije en Roemenië, 4) de overige Europese landen, 5) Noord-Afrika met Marokko, Egypte, Algerije, Libië en Tunesië, 6) de overige Afrikaanse landen, 7) Azië, inclusief het Midden-Oosten en 8) alle resterende niet-Europese landen. Belangrijk om weten is dat de Noord-Afrikaanse nationaliteitsgroep op arbeidsleeftijd voor 91,9% uit Marokkanen bestaat. De groep van kandidaat-lidstaten in onderhandeling valt in realiteit bijna volledig samen met de Turkse populatie op arbeidsleeftijd, die 94,5% van deze nationaliteitsgroep uitmaakt (Nationaal Instituut voor de Statistiek, 2001).

¹ Dit hoofdstuk is een bewerking van een presentatie voor de gebruikersgroep van het Datawarehouse Arbeidsmarktgegevens over de mogelijkheden van basistoepassing vijf, waarin de nationaliteitsvariabele centraal staat. Deze basistoepassing werd mede uitgewerkt dankzij een Agora-project rond allochtonen op de arbeidsmarkt. Het Datawarehouse Arbeidsmarktgegevens is een gegevensbestand waarin de arbeidsmarktinformatie afkomstig van zes verschillende socialezekerheidsinstellingen (RSZ, RSZPPO, RSVZ, RVA, RIZIV-GRI en RKW) is geïntegreerd. Ze werd door de Kruispuntbank Sociale Zekerheid uitgebouwd, met de wetenschappelijke ondersteuning van de steunpunten WAV en TEF, in het kader van een AGORA-project, gefinancierd door DWTC. De gebruikersgroep van het Datawarehouse Arbeidsmarktgegevens is een gemeenschappelijk initiatief van de steunpunten WAV en TEF en de KSZ. Voor de methodologische achtergrond van dit hoofdstuk, verwijzen we naar www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2003, Jaarboek, Methodologie.

We kijken in een eerste paragraaf naar de vertegenwoordiging van elk van die nationaliteitsgroepen in het DWH, zodat duidelijk wordt in welke mate de resultaten veralgemeend kunnen worden naar de ganse populatie op arbeidsleeftijd in Vlaanderen.

1 *Aanwezigheid in Vlaanderen – aanwezigheid in het DWH*

Wie met het DWH vertrouwd is, kent de vele mogelijkheden maar ook de beperkingen van deze bron. Het DWH koppelt de registratiegegevens van zes sociale zekerheidsinstellingen; niet de volledige populatie is dus opgenomen in het DWH. Wie door geen enkele van de zes instellingen gekend is, en ook niet via de partner of het gezinshoofd onrechtstreeks in het DWH is terechtgekomen, zit niet in deze statistieken.

We wilden weten of de vertegenwoordiging in het DWH bij de verschillende nationaliteitsgroepen in Vlaanderen ten aanzien van hun vertegenwoordiging in de bevolkingsstatistieken min of meer gelijk is. We maakten hierbij gebruik van de bevolkingsstatistieken van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (2001) en dit levert volgend resultaat op (tabel 14.1).

Tabel 14.1

Populatie en DWH-populatie van 18 tot en met 64 jaar naar nationaliteitsgroep (Vlaams Gewest; 30 juni 2000)

	DWH 30 juni 2000 (n)	NIS 1 januari 2001 (n)	Aandeel bekend in het DWH (%)
Turkije, Roemenië en Bulgarije	19 715	20 179	97,70
België	3 372 505	3 526 987	95,62
Noord-Afrika	23 493	24 624	95,41
Overige Afrikaanse landen	4 814	5 046	95,40
Zuid-Europese lidstaten	30 977	34 168	90,66
Azië (incl. Midden-Oosten)	8 863	10 462	84,72
Overige landen	5 274	6 403	82,37
Andere Europese landen	9 576	11 992	79,85
Buurlanden	62 172	86 805	71,62
Totaal	3 537 389	3 726 666	94,92

Bron: KSZ-DWH Arbeidsmarktgegevens, basistoepassing vijf (Bewerking Steunpunt WAV)

Van de totale Vlaamse bevolking van 18 tot en met 64 jaar is 94,9% gekend in het DWH. De Turken, Roemenen en Bulgaren, de Noord-Afrikanen en de rest van de Afrikaanse nationaliteiten zijn even goed of, in geval van de Turken, zelfs beter gekend (voor zover het om legaal in ons land verblijvende personen gaat). Voor de personen uit de Zuid-Europese lidstaten is het aandeel vertegenwoordigd in het DWH ook nog erg hoog (90,7%). Bij de Aziaten, de restgroepen van Europese en andere landen en voor wie uit de buurlanden komt, is het aandeel van de bevolking op arbeidsleeftijd dat in het DWH is geregistreerd een stuk lager. Omwille van die ongelijke vertegenwoordiging in het DWH zou het niet correct zijn om werkzaamheidsgraden te berekenen, waarbij de werkende bevolking wordt afgezet ten aanzien van de totale bevolking op arbeidsleeftijd. Bij de interpretatie van de arbeidsmarktgegevens houden we de zwakkere representativiteit van vooral personen uit de buurlanden in het achterhoofd.

2 *Niet-Belgen op arbeidsleeftijd in Vlaanderen: wie zijn ze?*

Voor we ingaan op de arbeidsmarktpositie van de verschillende nationaliteitsgroepen, bespreken we de omvang die elk van deze groepen aanneemt in Vlaanderen en hoe ze zijn samengesteld naar geslacht en leeftijd.

2.1 *Omvang van de vreemde nationaliteitsgroepen in Vlaanderen*

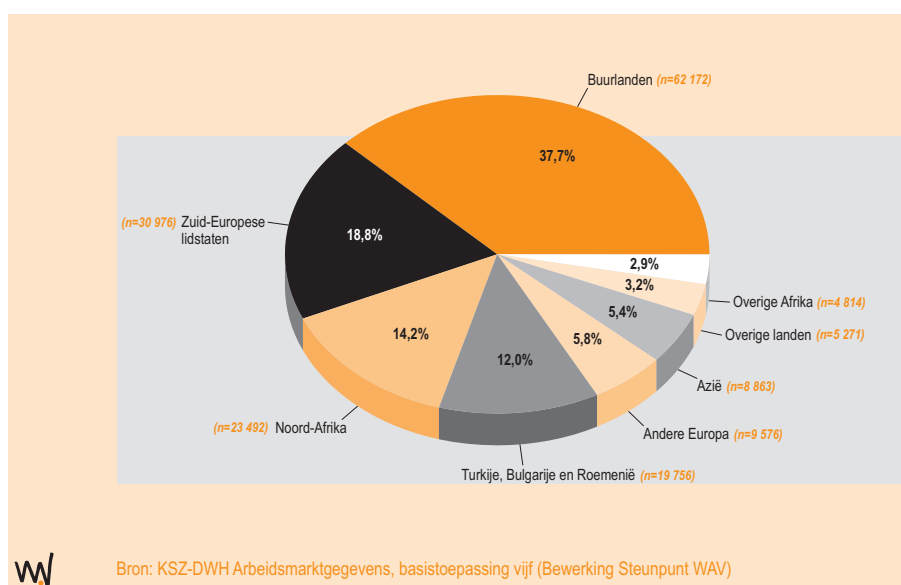
De Belgen maken met bijna 3,5 miljoen 95,3% uit van de bevolking op arbeidsleeftijd (18-64 jaar) in Vlaanderen, gekend in het DWH. De overige 4,6% heeft niet de Belgische nationaliteit; de verdeling ervan over de nationaliteitsgroepen ziet u in figuur 14.1.

De grootste groep van niet-Belgen wordt gevormd door de ruim 60 000 Fransen, Duitsers, Nederlanders, Engelsen en Luxemburgers; ze zijn goed voor 37,7% van de niet-Belgische DWH-populatie op arbeidsleeftijd. Daarna volgen de Zuid-Europese nationaliteiten met zo'n 31 000 personen; goed voor een vijfde van de buitenlanders. We merken op dat volgens de bevolkingsstatistiek de Italianen op arbeidsleeftijd meer dan de helft vormen (56%) van de Zuid-Europese delegatie in het Vlaams Gewest. De groep van Noord-Afrikanen bestaat uit 23 500 personen op arbeidsleeftijd, waaronder 91,9% Marokkanen. Zij vormen 14,2% van de vreemde DWH-bevolking op arbeidsleeftijd. De Turkse gemeenschap maakt, zoals reeds gezegd, 94,5% uit van de groep van Turken, Roemenen en Bulgaren. Deze nationaliteitsgroep vertegenwoordigt in het

DWH een kleine 20 000 personen van 18 tot en met 64 jaar, of 12% van de vreemde bevolking in het DWH.

Figuur 14.1

Verdeling van de niet-Belgen (DWH-populatie) van 18 tot en met 64 jaar naar nationaliteitsgroep (Vlaams Gewest; 30 juni 2000).

2.2 Verdeling naar geslacht

Om de arbeidsmarktindicatoren voor de verschillende nationaliteitsgroepen te interpreteren, is het nuttig te weten op welke manier zij zijn samengesteld naar leeftijd en geslacht. Wanneer we de gegevens opsplitsen naar geslacht blijkt de man-vrouw-verhouding bij verschillende nationaliteitsgroepen alvast sterk af te wijken van de Belgische verhouding van 51,5% mannen en 48,5% vrouwen (figuur 14.2).²

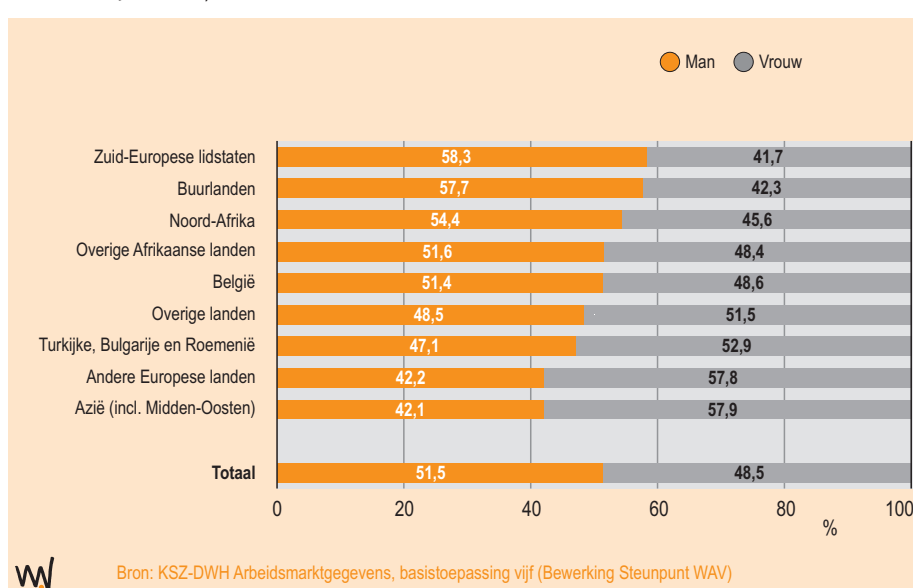
Zo is er in de buurlanden en in de zuidelijke EU-lidstaten een opvallend overwicht van mannen van 18 tot 65 jaar (resp. 57,7% en 58,3%). Ook bij de nationaliteiten uit Noord-Afrika zijn de mannen op arbeidsleeftijd in de DWH-bevolking duidelijk in de meerderheid (54,4%). Bij personen

² Voor een overzicht van gedetailleerd cijfermateriaal dat gebruikt wordt in dit hoofdstuk, verwijzen we naar www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2003, Jaarboek, Cijferbijlage.

uit Azië en het Midden-Oosten en in de restgroep van Europese landen is de verhouding net omgekeerd. Er is een overwicht aan vrouwen, met respectievelijk 57,9% en 57,8% vrouwen. Bij de interpretatie van de resultaten over de arbeidsmarktdaetname zal rekening moeten gehouden worden met deze verschillende verdeling tussen mannen vrouwen.

Figuur 14.2

Verdeling van de DWH-populatie van 18 tot en met 64 jaar naar nationaliteitsgroep en geslacht (Vlaams Gewest; 30 juni 2000)

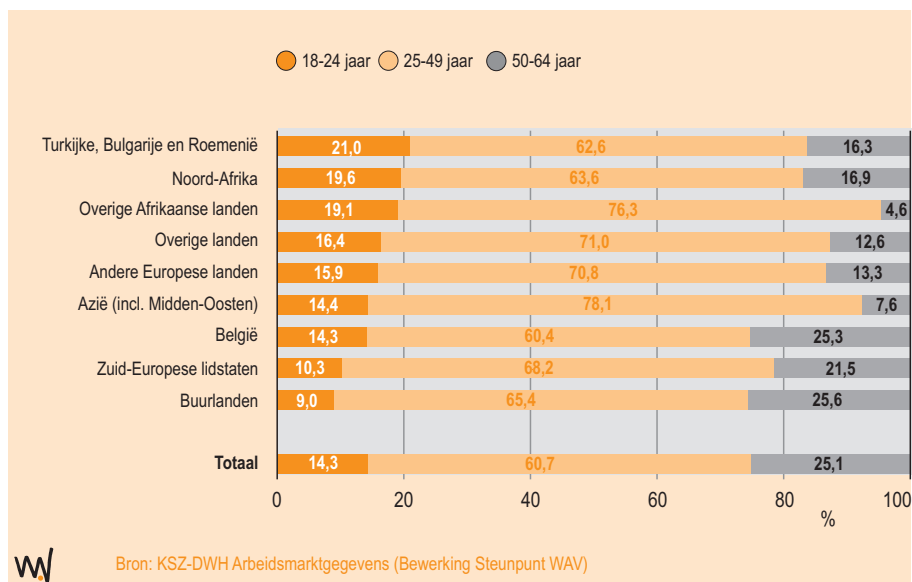
2.3 Leeftijdsverdeling

Zoals te verwachten, blijkt ook de leeftijdsstructuur van de bevolking op arbeidsleeftijd erg te variëren naargelang de nationaliteitsgroep (figuur 14.3).

Van alle Belgen in Vlaanderen die opgenomen zijn in het DWH is 14,3% jonger dan 25 jaar; 60,4% behoort tot de middencategorie en een vierde is tussen 50 en 65 jaar. Niet-Belgen zijn veel minder aanwezig in de oudste leeftijdsgroepen en zijn vaker jonger dan 25 jaar. Een uitzondering hierop vormt de leeftijdsverdeling bij wie uit een buurland of uit Zuid-Europa komt.

Figuur 14.3

Verdeling van de DWH-populatie van 18 tot en met 64 jaar naar nationaliteitsgroep en leeftijd (Vlaams Gewest; 30 juni 2000)

Uit figuur 14.3 is af te lezen dat wie uit een van de buurlanden afkomstig is of uit de Zuid-Europese lidstaten qua leeftijdsprofiel het sterkst aanleunt bij de Belgen. Ze behoren wel meer tot de middelste leeftijdsgroep van 25 tot en met 49 jaar en minder tot de jongste groep. Bij de Zuid-Europese nationaliteiten zijn er ook wat minder 50-plussers op arbeidsleeftijd.

Bij de Turken, Bulgaren en Roemenen en personen uit het noorden en de rest van Afrika zijn in Vlaanderen de jongeren sterk oververtegenwoordigd in vergelijking met de Belgen: ze zijn goed voor een vijfde van de personen op arbeidsleeftijd gekend in het DWH. De oudste leeftijdsgroep is er telkens ondervertegenwoordigd. Wie uit zwart Afrika komt, behoort daarnaast ook veel meer dan gemiddeld tot de middelste leeftijdsgroep (76,3%); dit is ten nadele van de ouderen die slechts zeer marginaal aanwezig zijn (4,6%).

De Aziaten in het DWH vertonen een ander leeftijds patroon. Ze zijn zeer geconcentreerd in de leeftijdsgroep van 25 tot 50 jaar (78,1%). De jongeren zijn er gemiddeld aanwezig, maar personen met Aziatische afkomst zijn weinig terug te vinden in het oudere segment van de arbeidsmarkt.

3 *Sociaal-economische positie*

Ruim twee derde (67,3%) van de Vlaamse DWH-populatie van 18 tot en met 64 jaar is aan het werk. De mate waarin de personen op arbeidsleeftijd ook effectief (betaalde) arbeid verrichten, varieert in functie van de nationaliteitsgroep waartoe men behoort. Verschillen in sociaal-economische positie hangen sterk samen met leeftijd en geslacht. We bespreken eerst de verschillen, naar nationaliteit en geslacht om vervolgens verder in te gaan op de verschillen in sociaal-economische positie naar geslacht in combinatie met de factor leeftijd.

3.1 *Geslacht*

Gezien de grote verschillen in sociaal-economische positie naar geslacht, behandelen we de gegevens voor mannen en vrouwen afzonderlijk; de totaalcijfers zijn eveneens opgenomen in tabel 14.2.

Zo'n 77% van *alle mannen* in Vlaanderen in het DWH heeft een (of meerdere) job(s). Het gaat meestal om loontrekkenden (64,1%). Een kleinere groep van mannen werkt als zelfstandige (12,9%). Zo'n 2,2% van de mannen is werkzoekend en krijgt hiervoor een uitkering van de RVA. Een andere groep niet-werkenden bestaat uit de niet-beroepsactieven met een RVA-tussenkost³ (6,2%). Ze zijn in deze tabel toegevoegd aan de groep 'overige', omdat deze arbeidsmarktpositie niet vaak voorkomt bij de niet-Belgen. Tot slot blijft er nog een grote restgroep van 'onbekenden' over (14,5%), die het grootste deel uitmaakt van de categorie 'overige'. In het DWH is voor de niet-werkenden enkel de sociaal-economische positie vermeld van wie een RVA-uitkering ontvangt. Wie niet werkt en hiervoor geen RVA-uitkering ontvangt, is hetzij niet opgenomen in het DWH, hetzij geregistreerd via de partner of het gezinshoofd die wel gekend is bij één van de zes vermelde sociale zekerheidsinstellingen. Deze laatste zijn terug te vinden bij de groep van onbekenden. Die 'onbekenden' zijn meestal niet aan het werk; het gaat dan om leefgeldgerechtigden, studenten van ouder dan 18 jaar, jongeren tijdens de wachttijd, gepensioneerden die de leeftijd van 65 jaar nog niet bereikt hebben, ... In die groep van onbekenden kunnen er ook werkenden zitten voor zover het gaat om personen woonachtig in Vlaanderen die niet gekend zijn in een van de Belgische sociale zekerheidsinstellingen zoals bijvoorbeeld wie werkt voor een internationale instelling of grensarbeiders.

3 Niet-beroepsactieven met een RVA-uitkering zijn de voltijds loopbaanonderbrekers, voltijds bruggepensioneerden en vrijgestelde werkzoekenden.

Tabel 14.2

Verdeling van de DWH-populatie van 18 tot en met 64 jaar naar sociaal-economische positie, geslacht en nationaliteit (Vlaams Gewest; 30 juni 2000)

%	België	Buur-landen	Zuid-Europese lidstaten	Turkije, Bulgarije en Roemenië	Andere Europese landen	Azië	Noord-Afrika	Overige Afrika	Overige landen	Totaal
Mannen										
Loontrekkenden	65,0	43,3	55,4	48,9	50,1	40,3	50,5	48,5	37,6	64,1
Zelfstandigen	12,8	22,8	11,4	4,6	12,4	22,3	2,1	3,1	14,5	12,9
Werkzoekenden met tussenkomst van de RVA	2,1	2,6	4,7	10,3	3,3	3,2	12,5	3,9	3,1	2,2
Overige	20,1	31,4	28,4	36,3	34,2	34,2	34,9	44,4	44,9	20,7
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Vrouwen										
Loontrekkenden	52,2	30,9	38,6	17,0	28,3	20,2	11,7	27,0	24,4	51,0
Zelfstandigen	6,1	10,0	4,0	1,1	3,5	2,7	0,4	1,3	4,0	6,0
Werkzoekenden met tussenkomst van de RVA	4,3	5,1	9,4	8,0	2,1	1,4	6,8	2,7	2,2	4,4
Overige	37,4	54,0	48,0	73,9	66,1	75,7	81,1	69,1	69,4	38,5
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Totaal										
Loontrekkenden	58,7	38,0	48,4	32,0	37,5	28,6	32,8	38,1	30,8	57,8
Zelfstandigen	9,5	17,4	8,3	2,7	7,3	11,0	1,3	2,2	9,1	9,6
Werkzoekenden met tussenkomst van de RVA	3,2	3,6	6,7	9,1	2,6	2,1	9,9	3,3	2,6	3,3
Overige	28,5	41,0	36,6	56,2	52,6	58,2	55,9	56,4	57,5	29,4
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Bron: KSZ-DWH Arbeidsmarktgegevens, basistoepassing vijf (Bewerking Steunpunt WAV)

Van de vrouwen in Vlaanderen op arbeidsleeftijd is 57% aan het werk, samengesteld uit 51% loontrekkenden en 6% zelfstandigen. Het aandeel van werkzoekenden met RVA-uitkering is groter (4,4%) dan bij de mannen (2,2%). Bij de vrouwelijke DWH-populatie is de groep van 'onbekenden' omvangrijker dan bij de mannen (34,5%). Dit heeft te maken met de huisvrouwen en jonge gepensioneerden onder de 65 jaar, die talrijker zijn dan onder de mannen.

De Vlaamse DWH-populatie met Belgische nationaliteit vertoont hetzelfde patroon als zonet omschreven voor de totale DWH-populatie, vermits zij er ongeveer 95% van uitmaakt. De arbeidsmarktpositie van de andere nationaliteitsgroepen wijkt sterk af van dit resultaat. We bespreken ze achtereenvolgens.

De buurlanden en de Zuid-Europese lidstaten

Wie afkomstig is uit een van de buurlanden of uit een van de Zuid-Europese lidstaten heeft een minder gunstige arbeidsmarktpositie dan de Belgen in Vlaanderen, maar is er beter aan toe dan alle overige niet-Belgische nationaliteitsgroepen. In beide gevallen is zo'n twee derde van de mannen aan het werk en 41% tot 43% van de vrouwen.

Een groot verschil tussen de Zuid-Europeanen en de werkenden uit de buurlanden is dat deze laatsten opvallend vaak als zelfstandige werken. Dit geldt zowel voor de mannen (22,8%), als voor de vrouwen (10%). Enkel bij de Aziatische mannen is het aandeel van zelfstandigen van dezelfde orde (22,3%).

Een tweede verschil is het hoge aandeel van werkzoekenden met een RVA-uitkering bij de Zuid-Europeanen. Zowel bij de mannen als bij de vrouwen ligt dat cijfer meer dan dubbel zo hoog als gemiddeld in Vlaanderen.

Uitspraken over de sociaal-economische positie van Nederlanders, Duitsers, Fransen, Luxemburgers en Engelsen moet men echter met de nodige voorzichtigheid benaderen. Immers, 28% van deze bevolkingsgroep op arbeidsleeftijd is in het DWH niet gekend (tabel 14.1); we weten dus niet of zij een beroepsactiviteit uitoefenen. We kunnen veronderstellen dat een groot deel van deze restgroep aan het werk is, doch niet gekend is via de Belgische sociale zekerheid, zoals dat het geval is bij EU-ambtenaren en werknemers van internationale instellingen zoals de NAVO. Ook buitenlandse werknemers die werken voor een multinational en naar België gedetacheerd zijn, vallen onder het socialezekerheidsstelsel van het land van origine (voor zover ze minder dan twee jaar in België verblijven). Dit is mogelijk via bilaterale verdragen en geldt voor alle EU-landen. Er is ook een groep van personen die in Vlaanderen woont maar in het thuisland over de grens werkt, zoals bij heel wat Nederlanders in de grensstreek het geval is. Partners van deze in het DWH niet-geregistreerde werkenden zijn, voor zover zij zelf niet werken of een RVA-uitkering ontvangen, ook niet zichtbaar in het DWH. Daarnaast resideren er in ons land heel wat buitenlandse studenten die evenmin gekend zijn in het DWH.

Turkije, Roemenië, Bulgarije en Noord-Afrika

Een nog veel opvallendere aanwezigheid van werkzoekenden met een uitkering dan bij de Zuid-Europeanen in Vlaanderen, vinden we bij de Turkse, Bulgaarse en Roemeense en bij de Noord-Afrikaanse mannen. Bij de mannen in beide groepen ligt het aandeel uitkeringsgerechtigde werkzoekenden vijf tot zes keer hoger dan gemiddeld in Vlaanderen. De vrouwen uit deze

twee nationaliteitsgroepen tellen eveneens veel meer uitkeringsgerechtigde werklozen, maar het verschil met de Vlaamse vrouwen is minder extreem.

Bij de mannelijke bevolking is zo'n 53% van beide nationaliteitsgroepen aan het werk. Het werkend segment bestaat bijna uitsluitend uit loontrekkenden. Bij de Bulgaren, Turken en Roemenen (4,6%) en bij de Noord-Afrikanen (2,1%) is het uitoefenen van een zelfstandige activiteit in Vlaanderen eerder uitzonderlijk.

Bij de vrouwen is er een duidelijk verschil tussen diegenen met een Bulgaarse, Roemeense of Turkse nationaliteit en de Noord-Afrikaanse vrouwen. Van de eerste groep is slechts 18,1% aan het werk. Vrouwen met een Marokkaanse, Tunesische, Libische, Egyptische of Algerijnse nationaliteit zijn in nog mindere mate aan het werk; het aandeel werkenden is beperkt tot 12,1%. Hiermee laat deze nationaliteitsgroep het laagste aandeel werkende vrouwen optekenen in gans Vlaanderen.

Zwart Afrika

De mannen uit de rest van Afrika die in Vlaanderen hun intrek namen, doen het niet beter dan wie van het noorden van het continent komt. Het aandeel werkende mannen ligt in deze groep nog iets lager (51,6%), waarmee zij van alle besproken nationaliteitsgroepen het zwakste resultaat neerzetten. Ze hebben vaker dan gemiddeld in Vlaanderen een RVA-uitkering als werkzoekende. Ze zijn ook oververtegenwoordigd in de groep van 'onbekenden' (44,4%).

Slechts 28,3% van de vrouwen werkt, maar ze hangen hiermee niet aan de staart van het nationaliteitenklassement. Ze worden nog gevolgd door de Noord-Afrikaanse, de Turkse, Roemeense en Bulgaarse en de Aziatische vrouwen. De vrouwen uit zwart Afrika zijn niet vaak aan het werk, maar hebben ook minder dan gemiddeld een uitkering als werkzoekende (2,7%).

Azië (inclusief het Midden-Oosten)

Het aandeel werkenden is bij de Aziatische mannen in Vlaanderen (62,6%) niet zó veel lager dan bij wie uit de buurlanden of Zuid-Europa komt en stemt overeen met het aandeel werkenden in de restgroep van Europese landen. Bij de mannen is het loontrekkende deel van de werkenden klein (39,6%). Dit wordt ruimschoots gecompenseerd door een hoog aandeel van zelfstandigen: 22,9% van de Aziatische mannen werkt op zelfstandige basis.

Het relatief hoge aandeel van werkende mannen gaat niet samen met een hoge werkzaamheid bij de vrouwen, noch in loondienst, noch als zelfstandige: slechts 22,9% onder hen is aan het werk. Hiermee komen de vrouwen qua werkzaamheid op de derde laatste plaats in het landen-klassement. De vrouwen vinden we hoofdzakelijk terug in de categorie van de onbekenden (75,5%). Vermoedelijk werken de meeste van deze vrouwen thuis.

Het aandeel van werkzoekenden met een uitkering is gemiddeld bij de mannen en zo goed als onbestaande bij de vrouwen.

Net zoals bij de bespreking van de arbeidsmarktpositie van personen afkomstig uit de buurlanden, maken we ook hier de bemerking dat deze nationaliteitsgroep duidelijk minder goed vertegenwoordigd is in het DWH (84,7%) dan gemiddeld (94,9%). Bijgevolg tasten we over de arbeidsmarktpositie van 15,3% van de Aziaten in het duister.

3.2 ■■ Geslacht en leeftijd

Wanneer we naast het geslacht ook de variabele 'leeftijd' inbrengen en kijken naar de arbeidsmarktpositie van de niet-Belgen in het DWH dan kunnen we voorgaande analyse nog een stuk verder nuanceren (zie tabel B14.3). Globaal genomen, over alle nationaliteiten heen, is het aandeel werkenden het hoogst in de leeftijdsgroep van 25 tot 50 jaar. Bij de mannen werkt 90,6%, bij de vrouwen is dat 70,4%. Van de mannen ouder dan 50 jaar is ook het merendeel – 59,5% – aan het werk, maar bij hun vrouwelijke leeftijdsgenoten is dat maar half zo veel (30,8%). Dan doen de jonge vrouwen het beter met een werkzaamheid van 44%. Van de jonge mannen werkt iets meer dan de helft (51,5%).

Een opmerkelijke vaststelling is dat de jongste leeftijdscategorie (18-24 jaar) van Zuid-Europese (54,9%) en de Bulgaarse, Roemeense en vooral Turkse mannen (54,8%) een hogere werkzaamheid toont dan de Belgische jongeren. Ook de werkzaamheid van de, globaal toch zwak scorende Noord-Afrikanen (49,5%) evenaart bijna die van de jonge Belgen (51,8%). De Zuid-Europese vrouwen van 18 tot 25 jaar overtreffen de Belgische vrouwen eveneens qua werkzaamheid. Hetzelfde kan niet gezegd voor de Noord-Afrikaanse en Turkse, Bulgaarse en Roemeense vrouwen, waarvan het aandeel werkenden, in tegenstelling tot die van hun mannelijke leeftijdsgenoten, zwak uitvalt.

Deze jongeren komen gemiddeld genomen vroeger op de arbeidsmarkt dan hun leeftijdsgenoten met de Belgische nationaliteit, die doorgaans langer studeren. Een verkennend onderzoek

naar de sociale ongelijkheid in het Vlaamse onderwijs (Groenez, Van den Brande & Nicaise, 2003) wijst uit dat jongeren met een vreemde nationaliteit (anders dan West-Europa of VS) vaker terechtkomen in het beroepsonderwijs en in het technisch onderwijs dan de Vlaamse jongeren. Aansluitend blijkt dat vier op tien jongeren met een niet-Europese nationaliteit bij de geboorte ongekwalificeerd het secundair onderwijs verlaat, 54% verwerft geen diploma dat toegang geeft tot het hoger onderwijs en slechts een op vijf doet hogere studies. De gemiddelden voor Vlaanderen zijn heel wat gunstiger: 15% verlaat het secundair onderwijs zonder diploma, 27% verwierf geen diploma dat toegang biedt tot het hoger onderwijs en 52% participeert aan het hoger onderwijs. Voorts blijkt uit dezelfde studie dat daar waar de helft van de Belgische jongeren een diploma hoger onderwijs haalt, dit slechts geldt voor een op zes van de jongeren met een Maghrebijnse nationaliteit bij de geboorte.

In voorgaande werd gewezen op het relatief hoge aandeel werkende mannen uit de buurlanden en uit Azië. Dit gaat zeker niet op voor de jongeren uit deze landen, maar des te meer voor de ouderen! De Aziatische 50-plussers in Vlaanderen tonen het hoogste aandeel werkenden (66,5%) van alle nationaliteitsgroepen, de Belgen inclusief. We voegen er meteen aan toe dat de ouderen met een nationaliteit afkomstig uit een Aziatisch land of het Midden-Oosten ondervertegenwoordigd zijn in die oudste leeftijdsgroep. Ook de ouderen uit de buurlanden zijn in Vlaanderen bijna even werkzaam als de Belgen zelf. Dit geldt zowel voor de mannen als voor de vrouwen. Een en ander kan te maken hebben met de aanwezigheid van zelfstandigen die vooral in deze leeftijdsgroep opvallend is. Bij de (mannelijke) Aziaten is 40,4% van de 50-plussers aan het werk op zelfstandige basis; bij mannen afkomstig uit een van de buurlanden is dat 28,4%.

In de middelste leeftijdsgroep hebben de Belgen duidelijk de beste perspectieven op werk (91,8%). De mannen uit de buurlanden (73,3%) en Zuid-Europa (77,5%) benaderen het Belgische aandeel van werkenden het best.

4 *De kracht der nationaliteiten ... in een notendop*

Zoals geweten, is de sociaal-economische positie van niet-Belgen in Vlaanderen globaal genomen minder gunstig dan van de Belgen. Er lijkt wel een hiërarchie van landengroepen op het vlak van actieve arbeidsmarktparticipatie, met de Belgen op kop. Wie in Vlaanderen woont en uit een van de buurlanden komt of een Zuid-Europese nationaliteit heeft, lijkt de positie van de Belgen het meest te evenaren, met eigen accenten natuurlijk. Ze worden gevolgd door de restgroep van Europese landen en de personen afkomstig uit Azië en het Midden-Oosten. Deze laat-

sten nemen qua positie op de arbeidsmarkt een bijzondere plaats in, alleen al door het enorme aandeel van zelfstandigen en de hoge werkzaamheid bij de 50-plussers. Bij de Europeanen met een Turkse, Bulgaarse of Roemeense nationaliteit is het aandeel werkende mannen op arbeidsleeftijd maar weinig hoger dan 50%, net zoals bij de Noord- en andere Afrikanen. De jonge Turken en Marokkanen kunnen de werkzaamheid van hun Belgische leeftijdsgenoten wel evenaren, en deze vaststelling geldt ook voor de jonge Zuid-Europeanen in Vlaanderen. Jammer genoeg wijst dit eerder op een onderwijsachterstand ten aanzien van de Belgen, dan op een betere positie op de arbeidsmarkt... Tot slot springt ook de uitermate beperkte arbeidsmarktparticipatie van de Noord-Afrikaanse en ook Turkse, Bulgaarse en Roemeense vrouwen sterk in het oog.

Cijferbijlage: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2003, Jaarboek, Cijferbijlage.

Methodologie: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2003, Jaarboek, Methodologie.

